



Riikka Laitinen

27.11.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö  
Kirjaamo  
PL 33  
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntöne 1.11.2017 STM083:00/2017 ja STM/3213/2017

## Valtioneuvoston asetus kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi koskien kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen muuttamista. Asetusmuutoksella kumottaisiin nykyinen säännös kuoleman ilmoittamisen ajankohdasta ja säädettäisiin uusi pykälä kuolintiedon ilmoittamista koskien.

Asetusta kuolemansyyn selvittämisestä ehdotetaan muutettavaksi siten, että terveydenhuollon toimintayksikön lääkäreiden ja oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia suorittavien lääkäreiden tulisi pääsääntöisesti viipymättä kuoleman toteamisen jälkeen ilmoittaa tieto henkilön kuolemasta väestötietojärjestelmään. Tarkoituksena on nopeuttaa kuolemaa koskevan tiedon tallentamista väestötietojärjestelmään. THL toteaa, että valmisteilla oleva muutos on perusteltu ja toteutettavissa. Toteuttaminen aiheuttaa muutoksia THL:n toiminnassa. Erityisesti perusteluissa kuvatut THL:n vastuutehtävät voidaan nähdä varsin laajoina ja edellyttävät uusien sähköisten yhteyksien rakentamista.

Asetusluonnoksen Nykytila, sen arvio ja keskeiset muutosehdotukset -luvun ensimmäiseen kappaleeseen THL haluaa esittää selvennyksen. Asetusluonnoksessa todetaan, että kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 1 §:n mukaan "Kuolemasta on viipymättä ilmoitettava lääkärille tai poliisille. Terveydenhuollon toimintayksikön tai lääkärin on ilmoitettava tieto kuolemasta väestötietojärjestelmään ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen edelleen Tilastokeskukselle." THL haluaa tuoda esiin, että *käytännössä edellä kuvattu voimassa olevaan lainsäädäntöön viittaava kuvaus ei kuolemasta ilmoittamisen osalta toteudu. THL ei saa terveydenhuollon toimipisteistä tietoa kuolemasta vaan terveydenhuollon toimijat ilmoittavat kuolemasta ainoastaan väestötietojärjestelmään.* THL ehdottaa nykytilan kuvaukseen lisättäväksi, että *oikeuslääkäri tekee ilmoituksen kuolemasta väestötietojärjestelmään oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen lähetetyistä vainajista. THL tarkastaa kaikki Suomessa laaditut kuolintodistukset ja toimittaa ne edelleen Tilastokeskukseen arkistoitavaksi. Tilastokeskuksesta toimitetaan THL:ään listat puuttuvista kuolintodistuksista. THL etsii puuttuvia kuolintodistuksia tiedustelemalla maistraateista (väestötietojärjestelmästä), onko vainajasta tehty ilmoitus kuolemasta. Maistraatit etsivät tiedon ilmoituksesta paperiarkistoista.*

Luvussa Yksityiskohtaiset perustelut, sivulla 5 kuvataan tilannetta, jossa kuolinpäivä ei ole kuoleman toteamisen yhteydessä tiedossa. Tällaisessa tapauksessa kuolinpäivä

[www.thl.fi](http://www.thl.fi)



Riikka Laitinen

27.11.2017

joudutaan arvioimaan kuolemasta ilmoittamisen yhteydessä ja mahdollisesti myöhemmin oikaisemaan esimerkiksi omaisten antamien tietojen tai poliisin ja oikeuslääkärin tutkimusten varmistuttua. Asetusluonnoksessa todetaan näin ollen tarkoituksenmukaisemmaksi, että kuolema ja kuolinpäivätieto ilmoitetaan väestötietojärjestelmään vasta kun kuolinpäivä on määritetty tai arvioitu. *THL esittää vaihtoehtoiseksi ratkaisuksi kuolintiedon ja kuolinpäivän ilmoittamisen erottamisen toisistaan. Kuolintieto pitäisi voida ilmoittaa ilman kuolinpäivätietoa siten, että kuolinpäivätieto päivitetään järjestelmään sen varmistuttua.* Näin tieto kuolemasta tallentuisi viiveettä väestötietojärjestelmään ja tarve oikaista aiemmin ilmoitettuja tietoja käsin poistuisi.

Asetuksen tullessa voimaan THL:lle tulee uusia tehtäviä. THL:n tehtävänä olisi viimesijaisesti varmistaa, että kuolemasta on ilmoitettu väestötietojärjestelmään. 21 a §:n mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on ilmoitettava tieto kuolemasta väestötietojärjestelmään, mikäli kuolemasta ei ole ilmoitettu eikä tiedossa ole lääkäriä tai terveydenhuollon toimintayksikköä, jonka tulisi tietää tai jos lääkäri tai toimintayksikkö ei kehotuksesta huolimatta viipymättä tee ilmoitusta. *THL toteaa, että tämän tehtävän toteuttaminen edellyttää uusia tietoliikenneyhteyksiä väestötietojärjestelmästä oikeuslääkinnän tietojärjestelmään.* Tällä hetkellä sähköinen ilmoitus kuolemasta tehdään väestötietojärjestelmään THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmän kautta tapauksissa, jotka ohjautuvat oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen. THL ei kuitenkaan saa tietoa muiden toimijoiden väestötietojärjestelmään tekemistä ilmoituksista. Näin ollen THL:llä ei nykytilanteessa ole mahdollisuutta valvoa, onko tieto kuolemasta ilmoitettu. *Valvontatehtävän onnistuminen edellyttää kahdensuuntaista sähköistä yhteyttä oikeuslääkinnän tietojärjestelmän ja väestötietojärjestelmän välille. Sähköistä yhteyttä hyödyntämällä THL:n on mahdollista saada tietoonsa, onko kuolemasta ilmoitettu ja mahdollinen terveydenhuollon ilmoittama kuolinpäivä. THL esittää kahdensuuntaisen yhteyden rakentamisen lisäämistä hallituksen esitykseen.*

26 a §:n mukaan THL vahvistaa asetuksessa tarkoitettujen lomakkeiden kaavat. *THL ehdottaa, että siirrytään paperisesta hautausluvasta sähköiseen hautauslupaun, joka ilmoitetaan väestötietojärjestelmään. Luvan tarvitsija voi tehdä tietopyynnön väestötietojärjestelmästä ja tarkistaa, onko hautauslupa annettu.* Näin voitaisiin luopua paperisista hautausluvista, ja luvat päätyisivät varmemmin ja viiveettä oikeille tahoille.

THL haluaa lausuntonsa yhteydessä tuoda keskeisiä oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaustointaan liittyviä lainsäädännöllisiä ja toiminnallisia tarpeita Kuolemansyyn selvittämisen lainsäädännön ja oikeuslääkinnän kustannusten työryhmän tietoon. *Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen arviomääräraha on oikeuslääketieteellisen kuolemansyynselvitystoiminnan kannalta välttämätön toiminnan turvaamiseksi.* Toiminnan luonteen vuoksi toiminnan volyymien ja aiheutuvien kustannusten tarkka ennustaminen ei ole mahdollista. Oikeuslääketieteellinen toiminta perustuu palvelujen hankintoihin muun muassa yliopistoilta, sairaanhoitopiireiltä ja hautaustoimistoilta. Edellä kuvatusta johtuen THL:llä ei ole kaikilta osin mahdollisuutta vaikuttaa toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen arviomääräraha mahdollistaa myös oikeuslääketieteen erikoislääkärinkoulutuksen rahoituksen tilanteessa, jossa yliopistot vastaavat erikoislääkärinkoulutuksesta.

[www.thl.fi](http://www.thl.fi)



Riikka Laitinen

27.11.2017

Kuolemansyynselvityksessä ilmenee usein seikkoja, joiden saattaminen hoitavan lääkärin tietoon voi merkittävästi parantaa potilaiden hoitoa ja hoitoturvallisuutta. Kyseessä ei aina ole hoidon komplikaatio tai hoitoon liittyvä virhe tai vahinko, vaan usein ilmenee sairaustiloja, jotka olisivat olleet hoidettavissa ja joita ei elämänaikaisesti tunnistettu. Tähän asiaan muun muassa Valvira on kiinnittänyt toistuvasti huomiota. *THL esittää, että Kuolemansyyn selvittämisen lainsäädännön ja oikeuslääkinnän kustannusten työryhmä laatii toimintakäytännöt koskien oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisen prosessissa syntyneiden tietojen luovuttamista vainajaa elämän aikana hoitaneelle lääkärille.*

Oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen määrättyjen vainajien henkilöllisyys ei ole aina tiedossa. Vainaja voidaan usein tunnistaa luotettavasti oikeushammaslääkärin suorittamalla tutkimuksella. Tutkimus perustuu vainajan hampaiston tutkimiseen ja elinaikaisten hammashoitotietojen vertailuun. Tunnistamistehtävää varten THL:n oikeuslääkintäyksiköllä tulisi olla oikeus saada pyynnöstä käyttöönsä vainajan elinaikaiset hammashoitotiedot.

Pääjohtaja



Juhani Eskola

Johtaja



Anneli Pouta